

ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Масалигіна В.В.

Український державний університет залізничного транспорту, к.е.н.,
старший викладач

Ефективне управління основними засобами спрямоване на реалізацію комплексу задач розвитку підприємств і, в кінцевому рахунку, має за мету збільшення їх вартості. Оскільки головною метою діяльності підприємства є максимізація його вартості [1], то оптимальне управління основними засобами, в тому числі спрямоване на максимізацію їх вартості, є одним із методів досягнення зазначеної мети кожного підприємства в тому числі і підприємств залізничної галузі.

Перш ніж говорити про існуючі підходи до управління основними засобами – основною складовою активів підприємств, звернемося до визначення поняття «управління активами», а також похідним від нього – функція активу, ефективність управління активами, ефективність використання активів тощо. У роботі [2] управління активами розглядається як система принципів і методів оптимізації розміщення активів; управління власністю (її активами) за дорученням власника, скажімо, держави на основі контракту на управління підприємством; а також як розміщення активів на світовому ринку.

У цій же роботі [2] функція активу розуміється як цільове призначення і використання даного активу, орієнтування на його приріст і оптимальну віддачу у вигляді доходу або прибутку.

При цьому автор зазначає, що ефективність управління активами слід розуміти як «наростання позитивного впливу (Positive influence), точного застосування правильних управлінських рішень на підвищення ефективності використання активів» [2].

Ефективність використання активів (далі Е.в.а.) розглядається в даній

роботі як «продуктивність застосування активів компанії, що дозволяє максимізувати вихід корисного продукту при мінімізації ресурсів на вході. Е.в.а. багато в чому залежить від ефективності управління активами» [2].

Разом із тим жодне з вищенаведених визначень не розкриває генеральної мети управління активами і не вказує яким основним критерієм повинен керуватися суб'єкт економічних відносин при прийнятті рішень по відношенню до активів підприємства. Наведені поняття також не визначають того, яким чином оцінювати ефективність управління активами.

У роботі [3, с. 70] показано, що ефективне управління активами підприємства забезпечується реалізацією ряду принципів, основними з яких є: інтегрованість з загальною системою управління підприємством (використання активів прямо чи опосередковано впливає на забезпечення ефективності усіх сфер діяльності підприємства); комплексний характер формування управлінських рішень (усі управлінські рішення відносно формування і використання активів прямо чи опосередковано впливають на кінцеві результати фінансово-господарської діяльності підприємства у цілому); високий динамізм управління (навіть найбільш ефективні управлінські рішення щодо формування чи використання активів підприємства не завжди можуть бути повторно прийнятті на подальших етапах його господарської діяльності в сучасні часи дуже стрімких змін в економіці); варіативність підходів до розробки окремих управлінських рішень (підготовка кожного управлінського рішення щодо управління активами підприємства повинна враховувати альтернативні можливості дій в залежності від встановленої стратегії діяльності підприємства); орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства (управлінські рішення щодо активів не повинні суперечити місії підприємства).

Зазначені принципи також не розкривають механізмів визначення економічного ефекту від ефективного управління активами, але з урахуванням викладеного можна зробити висновок відносно того, якою ж є сутність управління такими видами активів, як основні засоби, і в реалізації яких економічних рішень по відношенню до них вона проявляється.

Сутність управління основними засобами полягає в прийнятті і реалізації тих економічних рішень по відношенню до зазначених активів, які дозволяють збільшувати вартість підприємства. І хоча управління основними засобами складається з рішення цілого ряду повсякденних задач, при якому використовуються і нефінансові показники, але, у кінцевому підсумку, метою управління основними засобами підприємства є не що інше, як максимізація його вартості. Саме показник вартості підприємства є генеральним критерієм ефективності його діяльності і дозволяє оцінити, наскільки успішно воно працює.

Управління основними засобами можна умовно поділити на два рівні – оперативний і стратегічний [2]. На оперативному рівні управління основними засобами менеджери оперують переважно якісними, невартісними показниками. Прикладом задачі оперативного управління основними засобами є задача вибору розміщення нового обладнання. При її вирішенні ніхто не стане розраховувати економічні наслідки різних рішень цієї задачі. Рішення, що називається, напрошується само собою, і для його прийняття менеджеру достатньо порадитись з технічними спеціалістами.

Задача вибору економічно найбільш ефективного варіанту експлуатації обладнання вже не належить до розряду оперативних і не обмежується розглядом лише технічних та інших невартісних показників. При її вирішенні менеджер не може однозначно зорієнтуватися, який варіант експлуатації даного обладнання краще, виходячи лише з його технічних параметрів. А що, як ринок просто не “прийме” стільки продукції або навпаки? У даному випадку необхідні економічні розрахунки і застосування вартісного критерію. В залежності від того, економічні вигоди чи втрати буде генерувати об’єкт основних засобів у результаті його експлуатації, залежить ефективність функціонування підприємства. Це приклад стратегічного управління основними засобами підприємства.

Подальший розвиток механізмів управління основними засобами потребує поглиблення теоретичних і практичних досліджень в цієї області, і в

першу чергу розглядання його базових елементів. Серед зазначених елементів на першому місці повинен бути вартісний критерій, який би однозначно визначав яке із рішень по відношенню до активів (основних засобів) призведе до збільшення вартості підприємства, а яке до зменшення. У якості вартісного критерію при оптимізації управління основними засобами слід виділити певні види вартості активів підприємств. Від того за яким методом оцінки визначена вартість активів, залежать економічні рішення, що будуть прийматися по відношенню до них. У теперешній час найбільш поширено проведення оцінки ринкової вартості активів як в рамках угод купівлі-продажу або при визначенні вартості об'єктів застави, так і з метою прийняття грамотних стратегічних управлінських рішень по відношенню до активів підприємств. Активи мають, як показано вище, безліч видів вартості, але не кожному з них доцільно використовувати при оптимізації управління основними засобами підприємств залізничного транспорту.

Список літератури:

1. Экклз Роберт, Дж., Герц Роберт, Х., Киган, Э. Мэри, Филлипс Дейвид, М.Х. Революция в корпоративной отчетности: Как разговаривать с рынком капитала на языке стоимости, а не прибыли [Текст] / Пер. с англ. Н. Барышниковой. – М.: «Олимп-Бизнес», 2002. – 400 с.: ил.
2. Амбросов, В. Я. Відтворення та ефективного використання основних засобів [Текст] : монографія / В. Я. Амбросов, Т. Г. Маренич, О. А. Луценко; Харк. нац. техн. ун-т сіл. госп. ім. П. Василенка. - Х. : Міськдрук, 2011. - 230 с.
3. Бланк, И.А. Управление активами [Текст] / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2012. – 415 с